Бекітемін:

Мектеп директоры м.а.

Эльмурзаев А.И

«31» тамыз 2022

Келісемін :

Мектептің оқу ісі жөніндегі орынбасары :

Эльмурзаев А.И

«31» тамыз 2022

ӘБ отырысында қаралды:

ӘБ жетекшісі:

Ещанова Ж.М.

Хаттама № 1 31.08.2022

КҮНТІЗБЕЛІК-ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЛАУ

Мектеп: *Абай негізгі мектебі*

Облыс, қала, аудан, ауыл: *Ақтөбе облысы, Хромтау ауданы, Абай ауылы*

Үйірме аты: *«Болашақ» дебат клубы*

Апталық жүктеме: *1*

Жылдық жүктеме:*36*

Мұғалімнің аты-жөні: *Ильясова А.Т*

Сынып*: 6-9*

2022-2023 оқу жылы

«Болашақ» дебат үйірмесінің тақырыптық-күнтізбелік жоспары
Апталық жүктеме 1 сағат
Жылдық жүктеме 36 сағат

№	Тақырыбы	Сағат саны	Теориялық бөлім	Практикалық бөлім	Әдістемелік байланыс	Ізденіс, қосымша жұмыстар	Күтілетін нәтиже
1	Кіріспе	1	Пікір-сайыс деген не? Пікір-сайыстың форматтары (АПФ, БПФ, ЛД, ПДФ, Карлл Попер)**(1 сағат)**	Пікір сайыстыру қабілетін байқау, ашу.Этикалық ұғымға **(1 сағат)**	СТО, зерттеу, тыңдау, жазу	1.Қазақтың би шешендері, олардың тағылымдары 2. Қазіргі пікір-сайыс форматтары 3. Мектеп лигасы туралы ақпарат	- жұрт алдында еркін сөйлейді -дикциясын қояды
2	Тақырып (Қарар)	2	Американдық Парламенттік формат туралы түсінік. Пікір – сайыс үлгісінің негізгі элементтері. Қарар.Қарардың түрлері, жазу тәртібі, үлгілері **(1 сағат)**	Қарар шығару. Қарар сараптамасы Қарар (тақырып) **(1 сағат)**	1.Қазақ әдебиеті Тақырыппен идея 2.Топтастыр стратегиясы. СТО	1.Ақын-жазушылардың қанатты сөздері 2.Мақал-мәтелдер 3.БАҚ құралдары, энциклопедиялар 4.Тақырып таңдау кеңесіне жүгіну	-Өміршең тақырыпты еркін ажыратады -Тақырып таңдау саясатында ой еркіндігі артады.

3	Критерий (мақсат)	2	Критерий – мақсат. Тақырыпқа мақсат қою **(1 сағат)**	1.Қарарға арнап критерий шығару мен оған сараптама жасау 2.Критерийді негіздеу. 3. Критерийдің қарар және аргументтерм ен байланысы **(1 сағат)**	1.Қарарды сипаттауда критерийдің сәйкестігі, нақтылығы, әдістемесі. К.Поппер пікір-сайыс әдістемесі 2.Топтастыру стратегиясы 3.Ұқсастық пен даралық стартегиясы	1.Құндылық ұғымына көркем әдебиет құралдарын іздеу (түртіп алу стратегиясы) 3.Шығыс ғұламаларыны ң еңбектерін зерттеу	-Идеяның құндылығын ажыратады -Әр іске мақсат қоюды біледі
4	Деффиниция лар (анықтамалар) – негізгі ұғымдарды анықтау	2	Қарардағы негізгі ұғымдарды анықтау.Анықтамал ар-ға қажетті шектеулер қойылады.Анықтам а -қарарды зерттеу бағытын анықтау құралы. **(1 сағат)**	- Энциклопедия лық сөздіктермен жұмыс -Түсіндірме сөздік -Қазақ тілі грамматикасы **(1 сағат)**	Әдебиет теориясы.Қазақ тілі лексикологиясы	1.Кітапхана қорымен жұмыс. 2.Соңғы 5 жылдағы БАҚ құралдарымен жұмыс.	-Сөздің толық мағынасын анықтайды -Сөздерді орын тәртібі арқылы қолданып, әдемі сөйлейді.
5	Аргументтер	4	1.Аргумент құрастыру, құрылысы, негіздеу түрлері 2.Критерий мен аргумент арасындағы	1.Аргумент құрастыру.Ой ын барысында 2,3,5 аргумент болған дұрыс 3.Дәлелдейтін дәлелінің	Пікір-сайыс парағы.Теледеба т үлгілерімен салыстыру.Саяс и дебат жұмыстары. -	1.БАҚ құралдары 2.Ғаламтор сауалдары 3. «Мақал сөздің мәйегі» кітабы	-Шешім қабылдап үйренеді -Жоба, бизнес жоба жасай алады

			байланыс **(2 сағат)**	негізгі жобасы екенін ұғыну **(2 сағат)**	СТО.Презентация - Екі жақты күнделі стартегиясы		
6	Дәлелдер (факты)	3	1.Зерттеу мен дәлелдер. 2.Мәлімет жасау, статистикалық мәлімет, шолулар, мысалдар мен сұқбат.Ғаламтор мәліметі **(1 сағат)**	1.Мәлімет алынатын мәтінмен жұмыс істеу 2.Дәлелдер парағын дайындау.Бір аргументке нақты 2,3 дәлел жатады. **(2 сағат)**	СТО.Кубизм әдісі.Дәлел күшті болу үшін бір емес, алты қырынан қарап бір мәселесіне келу керек.	Қайнар көздің беделдігі мен объективтілігі	-Әділ шешім шығарады, әділ көзқаас туындайды.
7	Жақтау кейсі	2	Кейс – жұртшылыққа ұсынылатын спикердің сөзі.Ол қарар, критерий, аргумент, факті, қорытындыдан тұрады.Жақтау кейсінің құрылымы, үлгісі **(1 сағат)**	-Жақтау кейсіні құрастыру -Даттау кейсінен өзге екенін түсіндіру **(1 сағат)**	Венн диаграммасы	-Ғаламтор мәліметтерін жинақтау, түрлі презентацияларды таңдау	-Сөйлеу мәдениеті дамиды. - өз «менін» ашады
8	Даттау кейсі	2	Даттау кейсінің құрылымы.Терістеудің 3 деңгейі:қарарды	-Контраргументтер ұсыну -Даттау	К.Поппердің терістеу стратегиясы -Кубизм	-Ғалымдардың пікірі, немесе олардың ойы	-Әрбір істің ақ пен қарасын таниды. -Ақтап алу әрекетіне жұмыс

			интерпретациялау, критерийді терістеу, аргументтер тізбегін терістеу**(1 сағат)**	кейсінің үлгісі, құрастыру**(1са ғат)**	стратегиясы	- Арнайы мамандармен сұхбат -Нақты фактілер жинақтау БАҚ құралдары және ғаламтор мәліметтері	жасайды -Оппозиционер ұғымын терең ұғынады. -Өзінше ойын өткізеді, оны қорғайды
9	Спикерлер-дің міндет-тері	2	1Спикерлердің рөлдері 1-спикер – конструктивті, 2-спикер – дамытушы 3-қорытындылаушы 2.Спикерлерді бағалау критерийлері**(1саға т)**	Кемшіліктер мен қателіктерді іздеу, табу, оны дұрыстау әдістері.Стиль мен ұсынылған ба? Спикерлердің сөйлеу уақыты бар.Көз бе,көз байланыс **(1 сағат)**	-Психологиялық тепе-теңдік -Ұстамдылық этикасы - Әдеп айтысы - ББҮ стратегиясы.СТО. -Өзін-өзі тәрбиелеу этикасы	-Ырғақ (дауыс) - Үзіліс -Дауыстылық -Дикция т.б. ұғымдарға қосымша мәліметтер жинақтау	Жаңа қоғамның жасөспірім моделін жасап шыға алады
10	Сұрақ - жауап	4	-Сұрақ – жауаптардың мақсаты, міндеті, нәтижелі сұрақ қою әдістері -Ашық және жабық сұрақтар **(2 сағат)**	Сұрақтардың тізбегін құрастыру -Қарсы сұрақ-жауап кезіндегі спикерлердің өзін-өзін-өзі	СТО. -Жуан және жіңішке стратегиясы -Бағалау стратегиясы	1.Ғаламторды ң әлеуметтік блогіндегі сұрақтарға шолу 2.БАҚ-ғы сауалдарға назар аудару	-Орынды сұрақ қойып үйренеді. -Өмірдің көп бөлігі сұрақтан құралып, сұрақтан жасалатынын ұғады

				ұстауды үйрету, ойын этикасын үйрету. Сұрақтардың ойын барысында 3 минуттың ішіне сыйымдылығын қарау. **(2 сағат)**		3.Психологтардың анкета сұрақтарымен танысу 4. «Көненің – көзі, ақылдың – кені».Халық еңбектерін парақтау, түртіп алу	
11	Пікір – сайыс бәсекелері	4	-Бәселердің ұйымдастырылуы -Пікір-сайыс бәсекелерін өткізудің ережелері мен кеңестері -Қарарды талқылауға барлық команданың тренерлері болуға міндетті. -Психологиялық тұрғыдан ойын элементтері	Пікір-сайыс бағдарламасын ойыннан бұрын сараптау керек.Пікір-сайыс клубтарын құру **(3 сағат)**	-Теледебат қарау -театр сахнасындағы актерлердің сөз саптауын қатерге алып жұмыстану -Сахна, трибуна мәдениеті	Үлкен сайыстардың өткізілуі сценариймен танысу, талқылау.Тәжіри-белі ұстаздардан сұрап, білу қажет.Әлемдік тәжірибелерді басшылыққа алу	Өзіндік «мені» толық жетілген тұлға қалыптасады
12	Төрешілік етудің мәдениеті	3	Міндетті шешім шығару сараптамасы.Бағалау тәртібі.Топты	Пікір-сайыс парағын (картасын) жүргізу	-Тарих, құқық пәні -маманмен сұхбат (әртүрлі	Олимпиада, ғылыми жоба, түрлі – түрлі жобалардың,	-Мен біреуге баға беретін, жобаға сараптама беретін әділ шешім

			бағалау, спикерді бағалау әдісі		саладағы төрешімен)	заң қызметкерлерінің қазылар алқасымен пікірлесу	шығаратын халге жетемін.
13	Қорытынды	3	1.Бұқараны ойландырып жүрген тақырыптарды жинақтап, резолюциялар тізбегін жасау 2. Қанша резолюция сонша критерий дайындау Аргумент және фактілер жинақтау 3.Спикерлерді бағалау критерийлерін шығару 4.Төреші міндеттерін дайындау (**2 сағат)**	Практикалық жұмыс Практикалық жұмыс Ізденіс жұмыс Ізденіс жұмыс Ізденіс жұмыс **(1 сағат)**	Топтық жұмыс стратегиясы БАҚ құралдары.СТО. Түртіп алу стратегиясы	1.Ғаламторға саяхат 2.БАҚ құралдарына шолу 3.Бұқара халықтан сұрақ-жауап алу 1.Мамандарға жүгіну 2.Саяси, теледебат, түрлі сұхбат хабарларына шолу жасау	Ең үздік спикер атанады. Үздік сөз майталманы атанады. Жас қазақ елінің жаңа форматтағы жеке тұлғасы шығады.

«Бекітемін»
Мектеп директоры м.а : Эльмурзаев А.И

Абай негізгі мектебінің «БОЛАШАҚ » дебат клубының

жылдық іс шаралар жоспары

2022-2023 оқу жылы

ТҮСІНІК ХАТ

Білім беру бағдарламасы білімнің гуманитарлық жүйесін нақты көздейтін жаңа бағыттағы үйірме. Оқушылар мен ұстаздарды да пікір-сайыстарға араластыруға, өз бетімен ізденуге, білім алу және жалпы шығармашылық белсенділігін арттыруға көзделген. Пікір-сайыстарға дайындық барысында оқушылар белгілі – бір тақырып бойынша мәлімет жинастырып, оларды қарама – қарсы бағыттарды қолдайтын екі түрлі позицияға арналған жоспарға топтастырылады. Олар жақтау және даттау топтарының кейстері. Осының нәтижесінде оқушылар кез-келген мәселеге біржақты көзқараста болудан арылып, терең, сын тұрғысынан оқушыларды, сонымен қатар парламент мүшелерін (класс оқушыларын) бөлудің әртүрлі жолдарын қарастыруға болады. Мысалы: психологиялық тренинг, сергіту, ойын элементтері арқылы, екінші СТО элементі жуан, жіңішке стартегиясы арқылы сұрақ жетегімен бөлуге болады. Жалпы пікір- талас, талқылау, дискусия, диалог, бір мәселені көпшіліктің талқысына салу ақиқатқа жетудің ең кең тараған және оң нәтиже бере алатын формасы болып табылады. Алайда бұның да өз қыр-сырлары көп. Ең алдымен ол пікір-сайыстыратын мәселенің күрделілігі, кез-келген мәселе бойынша біріміз ақиқат деп білетін нәрсе басқаға мүлде олай емес. Пікір – талас барысында адамдар ортақ мәселе жайлы өз пікірлерін ортаға салады, олардың әр түрлі болуы заңды, пікір сайыстар арқылы тараптар ой бөлуге, өз көзқарастарының кемшіліктерін ашып, оларды ұштауға, кемелдендіруге мүмкіндік алады. Қысқасы, ақиқаттың ең озық таразысы көзқарастар бәсекесі. Бағдарлаәдебиет, тарих пәндеріндегі заман өзгерісінің өзіндік жаңаша көзқарасын сұрап тұратын тақырыптар көптің қасы.. Пікір-сайыс логикалық, психологиялық, адамгершілік және көптеген басқа аспектілерді қамтиды.Үлкен додалар өткізіп, оқушылардың лидерлерін анықтауға тигізер септігі бар.

Өзіндік көзқарасы бар, айналаны сыни тұрғыдан барлап, бағалайтын, шешім шығаруда өзгенің ойын таразылап, өз ойын өткізуге сенімді тұлға қалыптасуына септігі тиеді. Әртүрлі саладағы ғылымның теориясы мен практикасына терең бойлау былай тұрсын, оның тарихы, маңыздылығы, өміршендігі, пайдасы мен зиянында таразылай алатын дәрежеге жеткізеді. Білім беру бағдарламасының жан-жақты, терендетілген жайын ашады.. Пікір-сайыс әдеттегі пән олимпиадалары секілді. Жүйемен өткізілетін әр түрлі деңгейдегі пікір-сайыс бәсекелері арқылы жүзеге асыруға болады.

Олимпиадаларда оқушылар тек бір пән бойынша ғана білімдерін көрсете алса, пікір – сайыстарда олар жан – жақты, әр түрлі салалардағы білімдерін көрсетіп, жетілдіре алады. Пікір – сайыстардың әдеттегі олимпиадалардан айырмашылығы да, артықшылығы да осында. Үйірме оқушының тұлға, азамат ретіне жетілуіне, білім алуға деген қызығушылығының артуына зор ықпал етуі сөзсіз. Сонымен бірге пікір – сайыс бағдарламасы жаңа орта білім беру жүйесінің иядеяларымен толық үйлеседі деуге де негіз бар.

Үйірменің мақсаты:

Заман талабының сұранысына саласы жетік, адами құндылықты жанына серік еткен, айналасына сын көзбен қарап, қоғамдық өмірге белсене араласатын жастардың жаңа буынын қалыптастыру. Мектеп оқушыларын үйірмеге тарту. Мектеп ішіліс пікірсайыс турнирлерін ұйымдастру, ұздіктерді анықтап, ынталандыру. Мектеп намысын қорғайтын үздік оқушыларды анықтау. Мектеп оқушыларын мектепаралық, аудандық, қалалық, облыстық, республикалық, халықаралық пікірсайыс турнирлеріне қатыстыру, тәжірибе алмасу арқылы үздік натижелерге қол жеткізу.
Дамытушылық: Шығармашылық жұмыстар орындату арқылы оқушылардың ой-өрісін, жоспар құру, тезиз жазу

Үйірменің міндеттері:

- Оқушылардың шығармашылық қабілеттерінің айқындалуына мүмкіндік беру.
- Шешендік өнер және жұрт алдында сөйлеу мәдениеті қалыптасқан талантты жастарды анықтау;
- Талантты жастарды ынталандыру;
- Мектеп оқушылары арасында пікір-сайыстың деңгейін көтеру;
- Мектеп оқушыларының сын тұрғысынан ойлауын дамыту;
- Өз Отаны Қазақстан, оның басты құндылықтарын құрмет тұтып, мақтаныш сезімдерін қалыптастыру
- Оқушылардың жауапкершілігінің және танымдық қабілеттерін түрлі пікірталастар арқылы ортаға салу
- Оқушыларды коммуникативтілікке, сөйлеу мәдениетіне, сөз өнеріне, тұжырымды ойын дәлелдей білуге баулу
- Оқушының өзін – өзі тәрбиелеуіне, өзін жіне өзгені бағалай білуге үйрету
- Сұлулықты түсіне білуге, өз Отанына, атамекеніне деген патриотымыз.
- Білікті, оқу – тәрбие беру.
- Мектептің үздік оқушыларын анықтап, аудандық, қалалық, облыстық, республикалық, халықаралық пікірсайыс турнирлеріне қатыстыру.

Күтілетін нәтиже:

- Мектеп оқушыларының бос уақытын тиімді пайдалану;
- Пікірсайыс арқылы белсенді азаматтық позициясы бар, жаңарған қоғамның жаңа азаматтары тәрбиеленеді.
- Басқа адамдардың көзқарастарымен санаса алатын озық ойлы азаматтардың қатарын көбейту;
- Жастарды өз бетімен білім алуға, ізденуге дағдыландырады;
- Жастардың бір-бірімен тығыз қарым-қатынас жасауларына, пікір алмасуына, қарым-қатынас диалогін орнатуға мүмкіндік туғызады.
- Саяси сана сезімі, қоғамға көзқарасы ерекшеленеді
- Оқулық арқылы берілетін әдеби құндылықты терең меңгереді
- БАҚ құралдарын, кітапхана оқулықтарынан қажетті мәліметті ала алады
- Жұрт алдындағы сайыстарға еркін қатысады
- Заман талабына сай туындаған жастардың өзекті мәселерін талқылап оның шешілу жолында үздік ұсыныстар дайындау.

«БОЛАШАҚ» дебат клубының жылдық іс шаралар жоспары

№	Іс шараның атауы	Мақсаты	Орындалу мерзімі	Орындауға жауаптылар
1	«БОЛАШАҚ» дебат клубының отырысы	Дебаттуралы түсінік беру арқылы пікірсайыстехнологиясының әдістемесін ауқымды қарастыру. Оқушыларды клубқа тарту.	қыркүйек	Дебат клубының жетекшісі
2	«Мен жеке тұлғамын» (оқушы ойын анықтауға арналған тренинг)	Оқушылар арасынан шешендік шеберлігі бар, өзінің көзқарасын, өз командасының мүддесін сауатты және нақты қорғай алатын жас көшбасшыларды таңдау және оларға қолдау көрсету, нақты мәселелерді шешу жолдары мен механизмдерін қалыптастыру, жастардың логикалық ойлау қабілетін жетілдіру.	қазан	Дебат клубының жетекшісі. Психолог
3	Мектепішілік турнир	Оқушыларда белгілі бір тақырып бойынша жүйелі білім қалыптасады, түрлі мәліметтерді пайдаланып,көптеген жаңалықтарды тезис түрінде жеткізуге мүмкіндік туады, оқу үдерісі бірсарынды емес, қызыққа толы таласты болады.	ай сайын	Дебат клубының жетекшісі
4	Жолдастық кездесу	Көршілес ауылдардың дебат клубтарының пікірсайысшыларымен кездесу. Тәжірибе алмасып, ойын өткізу	екі айда бір рет	Қатысатын дебат клубтарының жетекшілері. Тәлімгер
5	«БОЛАШАҚ» дебат клубының отырысы	Оқушыларда белгілі бір тақырып бойынша жүйелі білім қалыптасады, түрлі мәліметтерді пайдаланып,көптеген жаңалықтарды тезис түрінде жеткізуге мүмкіндік туады, оқу үдерісі бірсарынды емес, қызыққа толы таласты болады.	қаңтар	Дебат клубының жетекшісі

6	«Ұшқыр ой алаңы» дебаттық турнирінің аудандық кезеңіне қатысу	Аудандық дәрежеде ойын көрсету, шыңдалу, басқа клубтардың дебатерларымен танысып іс тәжірибе жинақтау.	Ақпан	Аудандық білім бөлімі
7	«БОЛАШАҚ» дебат клубының отырысы	Оқушыларда белгілі бір тақырып бойынша жүйелі білім қалыптасады, түрлі мәліметтерді пайдаланып, көптеген жаңалықтарды тезис түрінде жеткізуге мүмкіндік туады.	Ақпан	Дебат клубының жетекшісі
8	Ақтөбе пікірсайыс қозғалысына жауапты мамандармен білім беру ұйымдарының директорлары мен дебат жетекшілеріне арналған семинарға қатысу.	Іс тәжірибе алмасу.	Наурыз аудандық	Аудандық білім бөлімі
9	**«Болашағымыз бірлікте»** атты аудандық турнирінің мектепішілік кезеңін өткізу.	Оқушыларда белгілі бір тақырып бойынша жүйелі білім қалыптасады, түрлі мәліметтерді пайдаланып, көптеген жаңалықтарды тезис түрінде жеткізуге мүмкіндік туады.	Наурыз	Дебат клубының жетекшісі
10	**«Болашақ жастардың қолында»** атты дебат үздіктеріне арналған аудандық семинар тренингке қатысу (мектеп оқушыларына)	Іс тәжірибе алмасу.	Сәуір	Аудандық білім бөлімі
11	Ұлт ұстазы А.Байтұрсынұлы туғанына 150 жыл толуына орай «Болмасаңда ұқсап бақ...» атты мектепішілік дебат турнирі		Мамыр	Дебат клубының жетекшісі

Пайдаланылған әдебиеттер:

1. Американдық Парламентті форматы. 2000 жыл
2. Американдық Парламенттік формат дебат элементі. 2004 жыл
3. СТО жобасының тұрақты журналы «Дауыс пен көрініс»
4. Мектеп және жоғары оқуорындары: ой қозғағыштар, ізденістер, табыстар 74 бет, 2005 жыл
5. Халықаралық ғылыми-әдістемелік журналы «Перемена»- журналдағы журнал материалдары, 2008-2010 жыл
6. «Қазақстан мектебі» журналы №3 2012 жыл 25 бет, 56 бет «Толерантты тұлға». 60 бет
7. «Қазақстан мектебі» журналы №2 2012 жыл 33 бет, «Ұлттық құндылықтарды танытудағы педагогикалық технологиялардың маңызы»
8. Қазақ тілінің түсіндірме сөздігі 2008 жыл
9. Қазақ әдебиеті энцикопедиялық анықтамалық «Аруана» - 2005 жыл
10. Қазақстан ұлттық энциклопедия. Алматы 1999, №2,3,7,10
11. «Сөз өнері» З.Қабдолов
12. «Әдебиет теориясы» Қ.Жұмағалиев
13. «Қазақ халқының философиялық мұрасы» 2007 жыл
14. «Сөз мәйегі» (мақал-мәтелдер) – 2007 жыл
15. БАҚ құралдары.(Мемлекеттік басылымдар)